

Nicklas Berild Lundblad, informatikdoktor: Säsong 2 i tv-serien om Sverige

25 mars, 2021

ETT ÅR MED PANDEMI
- HUR HAR FRAMTIDEN ÄNDRATS?

Majoriteten är vaccinerad, pandemin är över – vad ska hända i nästa säsong av Netflix-serien om nationen Sverige? Informatikprofessorn och it-debattören Nicklas Berild Lundblad, målar upp ett dramatiskt scenario av ett sargat land post-corona där berättelserna om pandemin splittrar invånarna och där segregation snabbt blir det nya normala.

I sociologiprofessorn Ivana Milojevic's arbeten om hur berättelser kan vara nycklar till att förstå, kan vi hitta en intressant utgångspunkt för att diskutera hur vi tror att Sverige kommer att se ut efter pandemin. Milojevic's metod ser bedrägligt enkel ut: vi frågar efter vilka de dominerande berättelserna är och sedan hur de förändrats under pandemin, för att försöka hitta rimliga utvecklingslinjer.

Nicklas Berild Lundblad, Stripe Doktor i informatik

Ett sätt att tänka sig det hela är att vi ser hela Sverige som en tv-serie där vi nu ska inleda nästa säsong. I det sista avsnittet i förra säsongen lämnade vi landet i intern konflikt om hur man hanterat strategin, med ett internationellt förskjutet rykte och med mer än 10 000 döda. Precis innan eftertexterna deklarerade en radoröst att man nu vaccinerat majoriteten av befolkningen och att statsministern har deklarerat att pandemin är över.

Nu kommer nästa säsong, och vi sitter i skribentrummet hos Netflix och ska försöka fundera ut fortsättningen. Var kommer det hela att ta vägen?

Grundtråden som måste löpa genom den nya säsongen handlar om ansvar. Ansvar för hur landet hanterat pandemin, hur man mött krisen. Den tråden handlar på ytan om en politisk strid mellan regeringen och oppositionen, men vi inser snart att det kanske viktigaste är hur den påverkar landet i stort. Vad gör en större ansvarsdiskussion med medborgarnas syn på sitt land?

Strid mellan två olika berättelser

Redan innan krisen låg de sociala kapitalreserverna på låga nivåer över hela världen. När krisen nu ebbar ut leder ansvarsdiskussionen till en ökad efterfrågan på klarhet, trots den extrema komplexiteten i alla moderna kriser. En klarhet som inte riktigt står att få. I striden om ansvaret är det två olika berättelser som bryts mot varandra: en där Sverige klarade sig rimligt bra i en situation som var nästan omöjlig att kontrollera och en där Sveriges pandemihantering var ett misslyckande och en mänsklig tragedi. Slitningen mellan berättelserna skapar politiska, men också personliga, skiljelinjer som delar familjer och vänner, litet som efter ett krig. Den nationella debatten försvåras av den starka berättelsen om Sverige utomlands som en nation som avvek helt från normen.

”Det kanske viktigaste är att det påminner oss om att Sverige under pandemin splittrades i delberättelser om krisen som det kommer att ta tid att foga samman.”

Det betyder också att landet får svårare att förbereda sig för nya kriser. En av de kanske viktigaste berättelserna har ju varit att pandemier endast inträffar vart hundra år, men vi kan mycket väl tänka oss att viruset muterar, eller att influensan – frenetiskt muterande efter en säsong där den inte fått fäste – utvecklas till en mycket dödligare form. En handlingslinje vi skulle kunna skriva är alltså den där nästa kris slår till mitt i ansvarsdiskussionen. Tänk scenen när landet tvingas tillbaka i pandemiläge, där statsministern än en gång deklarerar att vi måste ta vårt ansvar och en utsliten grupp läkare förklarar att man nu åter ser sjukhusens kapacitet knaka i fogarna. Hur reagerar vi då? En rejäl narrativ vändning och ytterligare ett grundskott mot något viktigt – mot känslan av en delad säkerhet.

Ansvarsdiskussionen det bärande temat

Och det är kanske det som blir det bärande temat i vår andra säsong.

Ansvarsdiskussionen, eventuellt nya kriser och ekonomisk osäkerhet fungerar alla som någon sorts frätande medel på föreställningen om en av staten garanterad och delad trygghet. Plötsligt upplever människor inte längre att gemenskapen kan ge dem det grundläggande skydd som de vill ha och det som sker sedan är lika givet som problematiskt: vi ser en blixtnabb segregation in i olika delsamhällen.

Och vad som har hänt nu är att samhället inte längre förmår ha en gemensam berättelse, utan i stället splittras i olika berättelser som olika grupper organiserar sig kring. Den politiska konflikten har inga vinnare, och ingen starkare ledare efterfrågas. Det som i stället efterfrågas är egenmakt, förmågan att själva ta sitt eget öde i sina händer.

Den andra säsongens mittenklimax blir bildandet av medborgargården och stängsel som sätts upp kring villaområden. Landet lagom faller i bitar, berättelse efter berättelse. Det är en sorts revolution, men utan att någon ockuperar tv-huset, för det behövs inte. De olika grupperna organiserar sig i stället kring olika karismatiska sociala mediepersonligheter och orienterar sig i sina egna verkligheter. Vi avslutar avsnittet med ett samtal mellan justitieministern och polischefen, där den senare förklarar att de inte kallar det no-go-zoner längre, utan autonoma områden, och att brottsligheten minskat med 65 procent såvitt han kan se.

Delberättelser som tar tid att foga samman

En nation splittrad mellan berättelser – inte polariserad, för det kan man bara vara i en och samma berättelse – utvecklas sedan vidare och det anmärkningsvärda i andra halvan av säsongen är hur snabbt det normaliseras. Det blir inte alls som i de postapokalyptiska filmerna där olika motorcykelgäng attackerar varandra. Istället blir den sociala och etniska, den narrativa, segregationen en extremt stabiliserande faktor – till allas fasa.

I slutet av andra säsongen, i det sista avsnittet, har vi spolat fram 30 år. Sverige är ett i grunden segregerat klassamhälle. Vi får se på någon sorts tv att det precis dykt upp en ung man som argumenterar för jämlikhet och rättvisa. Den gamle statsministern sitter i sin fåtölj och ser den unge agitatorn och ett leende sprider sig över hans ansikte. Historien rimmar. "Allt detta har hänt förut, och allt detta kommer att hända igen", mumlar han. Eftertexterna rullar.

Allt detta är ett exempel på hur vi kan spela ut de olika berättelser som pandemin lämnat oss med. Det är ett rejält överdramatiserat exempel, men det visar på inneboende spänningar i de berättelser som vi nu måste integrera i våra framtida scenarier. Det kanske viktigaste är att det påminner oss om att Sverige under pandemin splittrades i delberättelser om krisen som det kommer att ta tid att foga samman.

Nicklas Berild Lundblad är doktor i informatik och debattör i frågor som rör teknik och samhälle. Han är idag global chef för techpolicy-teamet på betaltjänstföretaget Stripe, och var tidigare samhällsplaneringschef på Google Inc. Följ honom på @nicklaslundblad.